

Előfizetési feltételek
helyben házhoz hord
va vagy vidékre postán
küldve
Egész évre 6 frt — kr
Fél évre 3 frt — kr
Negyedévre 1 frt 50 kr

Hirdetések díja:
□ centiméterenként 3
kr. Kereskedők és gyá-
rosok külön árkedvez-
ményben részesülnek.
Bélyegdíj 30 kr.

Nyitlár sora 20 kr.

KÖZÉRDEK

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI LAP.

Szerkesztői Iroda

kiadóhivatal:
Nagyenyedi Könyv-
nyomda és Papíráru-
gyár Részvénytársaság
Főter 38. szám alatt,
hova úgy a lap szelle-
mi részét illető köz-
lemények, mint az
előfizetések és
hirdetések ber-
mentesen küldendők.

Kéziratok nem adat-
nak vissza.

Megjelenik hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Az eredmény.

Budapest, 1897. augusztus 11.

(P. C.) A magyar parlament tanács-
kozásai ismét nyugodtan folynak. A
pártok mély békességében nem szíve-
sen gondolunk vissza arra a testvér-
viszályra, melynek kíséretében békétlen-
ség, czivakodás, veszekedés és kölcsö-
nös gyanúsítás rekkenő hőséget árasztott
szét a sándor-utcai ház felett. Nem szí-
vesen gondolunk rá vissza, hogy a
politikai ellenfelek politikai és személyes
ellenségekként álltak egymással szemben,
hogy a teljesen rendkívüli támadási esz-
közőket a védelem hasonló eszközökkel
ellensúlyozta. A sajtónak azonban köte-
lessége a kellemetlen tüneteket is vizs-
gálni, mert tárgyainia és méltatnia kell
ama czélokot, melyeknek elérését az
említett tünetek szükségessé és lehetővé
tették. Két hónapi obstrukció után,
mely alatt minden, aminek politikai,
közgazdasági és társadalmi értéke van,
veszélyben forgott; mely alatt nemcsak
a parlamentarizmus jutott sötét tévutakra,
hanem a magyar alkotmány is minden
izében recsegett és ropogott: e két hó-
nap végével ugyancsak sötét felhők
voltak a politikai láthatáron, vizsgáltala-
nok voltak a kilátások, melyek előttünk

nyitnak s melyeknek háttérében a par-
lamenti szólásszabadság korlátozása, a
klotür emelte fel fenyegetőleg a fejét

A veszély elmúlt. Az elvonuló vihar
megtisztította a fikkasztó levegőt és a
nemzet kezdi nagyobb bizalommal ki-
sérni a magyar parlament működését.
A hadakozó pártok, az ellenséges test-
vérek a hosszú harez után, „melynek
nincsenek sem győztesei, sem
legyőzöttjei”, becsületes békét kö-
töttek és ez a két ellenfélnek becsüle-
tere, a hazának üdvére válik. Csak a
viszály-szerzők keresik ma már, ki
maradt győztes a harezban? Az igaz
hazaszeretet ezt nem kérdezi, hanem
nagy örömet érez a felett, hogy a par-
lamentarizmus megvan mentve
s a haza egy nagy veszedelem-
től megszabadult. Ebből az indok-
ból sietett mindkét ellenfél megkötni a
békét.

Az ellenzék hazafias okossággal be-
látta, hogy obstrukciója veszélyezteti a
parlamentarizmust és az alkotmányt.

A kormánypárt pedig csak a végső,
legvégső esetben akart volna a klotür-
höz, mint ultimo ratio-hoz fordulni, s
mihelyt észrevette az obstruáló ellenzéki
pártok részéről a békére való hajlandó-
ságot s mihelyt megdönthetetlen meg-
győződést szerzett magának az ellenzék
békétörekvéseinek komoly voltáról, a
szabadelvű párt szintén kötelességének
tartotta belemenni a békétárgyalásokba,
hogy ne veszélyeztesse a parlamentá-
rizmust.

Nincs győző, nincs legyőzött; nincs
diadal, nincs vereség.

A 16. §. módosításának formája-
ban jelentkező engedmény oly csekély,
hogy az ellenzék egy része nincs is
vele megelégedve, mégis kötelességének
tartotta azt elfogadni

Magyarország pozíciója e parla-
menti békekötés által ismét javult és
erős lett Ausztriával szemben. A politi-
kai pártok kibékülése végtelenül emelte
Magyarország erkölcsi súlyát és tekin-
télyét és az egész monarchia presztízse
is nem képzelt mértékben emelkedett a
külföld előtt.

Magyarországon hazafias parlamen-
tünk és erős kormányunk van, míg
Ausztriában a parlamentarizmus patrio-
tizmusa veszedelmes lokálpatriotizmussá
forgácsolódik szét és a partikuláris
velleitások legveszedelmesebb faja dúlja
az országot. Nagy okunk van tehát,
hogy a magyarországi dolgok ily ala-

villamos rezonanciánál is. A villamos hullámok közt legrövidebb a 8 centiméteres, a leghosszabb eléri a két métert; ezek közt tehát millióféle hosszúságú villamos hullám van és mindeme hullámok előállításához hosszúságuk szerint más és más indikáló készülék és más koherer kell. Így tehát minden készüléknek megvan a megfelelő hullama és egyik sem zavarja a másikat. Például ha a szerkesztőséget összekötne a főpostával egy tíz és egyötöd cm. hosszú villamos hullámokat fejlesztő induktor és ennek megfelelő koherer. Egy másik szerkesztőséget egy tíz és kétötöd centiméter hosszú hullámot előállító gép és koherer. A főpostai gépteremben eme koherer párijai egymás mellett ott állhatnának, de egy más vagy egy harmadik gép áramát nem foghatná fel, csak mindenik a magaét.

TÁRCSA.

Tudományos apróságok.

(A vezeték nélküli távirógépek egymás működését nem zavarják. — A villamos táviró alapszemje 1636-ban. — Az x-sugarak és a sugárzó anyag — Az uran-sugár mint összekötő kápos a Röntgen-sugár és a fény között. — Nyolcz hónapig tartó foszforeszkálás. — Gyémántból előállított grafit és grafitból készülő gyémánt. — A vanília és a heliotrop új előállítása. — A mammoth triezikli.)

Mióta a vezeték nélküli távirózás ösmer-
tetését közöltem, napról-napra kapok leve-
leket, melyek arról győznek meg, hogy a
közönség körében aggodalmak keletkeztek
az új távirási mód alkalmazhatóságát illető-
leg. Ugyanis szélteben-hosszában az a té-
ves nézet uralkodik a drótnélküli távirásról,
hogy az nagyobb távolságra, például a vá-
rosok közt, nem alkalmazható soha, mert ha
valahol megindítják az elektromos hullámo-
kat, akkor a környezetben levő összes író-
gépek mind működésbe jönnek.

Ettől azonban legkevésbé sem kell tartani.
Mert a drótnélküli telegráfban van egy
nagyon kényes alapelv, a villamos együtt-
rezgés (rezonancia) elve. Ha villamos hullámokat idézek elő, mondjuk oly erőseket, akkor ezeket a hullámokat az összes fizikai labora-
toriumokban csak azok a készülékek ve-

szik észre, melyek éppen olyan villamos hullámokat tudnak adni, minők az enyemek voltak: a többi készülék közömbös marad. Volt az égi villamos telegráfbanál az a szerencse, hogy az ugynevezett koherer, melynek leírását már közöltem, csak a neki éppen megfelelő hullámokat érzé meg és csak azok hatására jön rezgésbe. Ha például két méteres villamos hullámok elé gyűszű nagy-
ságu koherer kerül, az ebben a kohererben levő vasreszelek részecskéinek állapota mit sem módosul, de ha a két méteres hullám-
nak megfelelő (se nem nagyobb, se nem kisebb) kohererrel van ellátva az írógép, akkor e hullámok hatására rögtön működni kezd.

Nagyon egyszerű hasonlatot vehetünk át ennek megértésére a hangtanból, mely hasonlat az olvasó közönség előtt már ismeretes ngyan, de ismételnem kell a biztosabb megérthetős kedvéért. Két teljesen egyenlő hangvilla közül az egyik szólása a másikat is megszólaltatja, de ha valamelyik hangvilla csak 1—2 grammal nehezebb, vagy ha egy kis viaszot ragasztok az egyikre, mivel ezáltal ennek a tömegét megváltoztatom s így hangját is, akkor többé nem szólaltatja meg a két villa egymást, azaz nem rezonálnak. Ugyanez az eset áll be a

villamos rezonanciánál is. A villamos hullámok közt legrövidebb a 8 centiméteres, a leghosszabb eléri a két métert; ezek közt tehát millióféle hosszúságú villamos hullám van és mindeme hullámok előállításához hosszúságuk szerint más és más indikáló készülék és más koherer kell. Így tehát minden készüléknek megvan a megfelelő hullama és egyik sem zavarja a másikat. Például ha a szerkesztőséget összekötne a főpostával egy tíz és egyötöd cm. hosszú villamos hullámokat fejlesztő induktor és ennek megfelelő koherer. Egy másik szerkesztőséget egy tíz és kétötöd centiméter hosszú hullámot előállító gép és koherer. A főpostai gépteremben eme koherer párijai egymás mellett ott állhatnának, de egy más vagy egy harmadik gép áramát nem foghatná fel, csak mindenik a magaét.

Ez a kizárólagosság már ki van próbálva és be van bizonyítva; az ily módon előál-
litható zavaroktól tehát épp úgy nem kell félni, minthogy egyik Wertheim-kulcs sem nyithat ki más zárat, csak éppen a neki valót. E felől tehát akár holnap bele lehetne fogni Budapest táviró oszlopainak a ledöntésébe. Az akadály másutt van, abban, hogy még kevésbé ismerjük a hullámok természetét befolyásoló meteorológiai oko-

kulásának örvendjünk. Ez a kimenetel egyik pártnak, egyik párt presztízisének sem ártott, a hazának pedig végtelen hasznára vált s megmentett attól, hogy osztrák testvéreink sorsára jussunk.

A legnagyobb érdemet a dolgok ilyen alakításában feltétlenül és okvetlen báró Bánffy Dezső miniszterelnöknek kell odaitélni. Ő erélyesen és következetesen iparkodott a veszélyeket leküzdeni, melyek a parlamentárizmust fenyegették és akkor hangoztatta a legerélyesebb rendszabályokat, amikor magasabb célok elérése végett a félrendszabályok már nem látszóttak elégségeseknek. Az obstrukcióval szemben más fegyver nem volt a klotúrnél; de mi-helyt megszűnt az obstrukció, feleslegessé vált a klotúr.

A szabadelvű párt ünnepélyes bizalomnyilvánítással üdvözölte Bánffy politikai sikerét, melyet a békekötéssel ért el. De a bizalomnyilvánítás jól megérdemelt volt és spontán jött. Résztvevett abban kivétel nélkül minden szabadelvű képviselő, a közvélemény pedig, mely egy lidércnyomástól menekült meg, a maga részéről megerősítette a fényes bizalomnyilvánítást és szankcionálta azt, midőn feltétlenül és örömmel csatlakozott hozzá.

A nagy tanulság az ellenzékre nézve az lenne, hogy az obstrukció fegyverével egyhamar élni nem volna tanácsos, mert fontos, országos érdekeket veszélyeztetne.

Segesvárról.

E címen a Sz. N. a Petőfi-szoborról és a lefolyt ünnepélyről érdekes levelet közöl,

kat. Már pedig ezek ismerete nélkül nem lehet a biztosat feláldozni az óleső bizonytalanságnak.

Most, mikor mindenfelől a Morse-fele táviró halálharangját halljuk kongatni, érdekes történelmi adatok merülnek fel a villamos távirás múltjából. A világirodalomban legelőször Daniel Schwenters ír a villamosság és mágnesség távolba hatása alapján a távirásról. A Nürnbergben megjelenő „Mathematische Erquickungstunden“ 1636-diki számában ez áll: „Ha Claudius Párisban lenne és Johannes Rómában és mindegyiknek volna hatalmas elektromágnes és ehhez megfelelő betűcsoportja, akkor a két nagy szellem esténként társalognának egymással úgy, hogy a betűket szépen kisédegetnék a mágnessel...“ és itt leteszi a ludtollat az öreg Schwenters. Megvakarja a fületét, hogy ne legyen nevetséges a mondókája, utána pingálja még e sort: „... de nem hiszem, hogy az emberiségnek a mágnese ekkora jótéteményt tudna valaha adni.“

Thomson tanár igen érdekes megfigyeléseket közölt a múlt évben a Röntgen-sugarakról. E sugarak ugyanis a fény sugaraktól igen sokban eltérnek. Törést, visszaverődést és sarkítást a Röntgen-sugaraknál nem tapasztaltunk, úgy, hogy sokan már kezdtek kétségbe vonni, hogy e sugár valóban fény lenne, és valószínűnek kezdtek tartani, hogy

melyet egész terjedelmében a következőkben közlünk:

Miért fordít hátat a Petőfi-szobor a fehéregyházi csatatérnek? Ezt a kérdést vetik föl a lapok s némelyek meg is botránkoznak rajta. Tulajdonképpen pedig nem is fordít hátat, mert oldalt áll s jobb kezével a mellette emelkedő impozáns vármegyeházra mutat. Sándor László főispán a szobor leleplezésekor mondott beszédeben ezt a poezt a következő nem éppen szerencsésen konstruált véleményével igazolja: „A szobrot tekintve, — úgy mond — feltűnik, hogy az a csatatérnek hátat fordít. Ez nem azt jelenti, mintha onnan futva menekülni akarna. Eme állásból azt magyarázom ki, hogy mint ércszobor, arra inti nemzetet, hogy csakis azon esetben lépjen a csatatérre, ha a haza és korona védelmére ellen-ségei által reá kényszerítetik.“

Azt hiszem, e helyett sokkal jobb lett volna a valódi, egyetlen okát megmondani a szobor illetén elhelyezésének. Nem lehetett másképpen állítani a szobrot. Mert ha a várossal szemközt fordítják, mint ahogy eredetileg tervezték, a szobrot a rezban senki sem láthatta volna. A vármegyeház előtti tér ugyanis keskeny s ki kellett állítani a költő ércszobrot a tér szélére, alig két méternyire a 12 méter mélységű kőfától, mely alatt a várba fölvezető sötány elvonul.

Csupán erről a vártól lehetett volna szembe látni a szobrot. De hogyan? Mi megnéztük alulról is; éppen csak a feje és nyaka látszik onnan a szobornak. Ha tehát úgy helyezik el a költő szobrot, (amint kétségtelenül legjobb is lett volna) hogy jobb kezével ne a vármegyeházra, hanem a fehéregyházi csatamezőre mutasson, akkor a költő ércalakját szemben csak a túl fekvő magas hegyről lehetett volna látni, természetesen — igen jó látcsővel.

Lehetett volna még elhelyezni a vár alatt elterülő piacterre is. De ez a „tér“ nem egyéb, mint egy gorombán kövezett lejtős oldal, ahova a szobrot elhelyezni valóban

nagy izléstelenségre vallott volna. Azt az okot, amelyről itt-ott suttogtak, hogy itt a szászok miatt nem lett volna biztonságban a költő szobra, nem vagyok hajlandó elfogadni.

Meg kellett hát alkudni a körülményekkel s oldalt kellett állítani Petőfi szobrot, mely hogy a vármegyeház előtt áll, anyiban is helyes, mert szembevetendő helyén vasutról és országtutról igen jól látható.

Hogy azután a fehéregyházi oboelisket vasutnak és országtutnak miért kellett háttal fordítani, azt már nem tudom ki magyarázni.

A szászok. A szászok hivatalosan nem vettek részt az ünnepélyen. Ez igaz. Az is igaz, hogy semmiképpen sem vettek azon részt. Mert azt a néhány szász „testvért“, akik a szobornál megjelentek, alig lehet „nemzet“-számba venni. De azért türelmesek voltak és becsületudok. Segesváron számos szász család kínálta fel önként lakását az érkező vendégeknek. S mikor az ágotai vonaton Sipulusz előneklése mellett rázendítettek a sepsi-szentgyörgyi székelyek a magyar himnuszra s később a szózatra, a boltok előtt és utcákon álló szászok kalapot emelve üdvözöltek a nemzeti lelkesedésnek ezernyi ajkáról fölhangozó dalait. Sem szász, sem magyar lobogót nem tüztek ki a szászok s talán minden tüntetésük ennyiből állott, ami öreg hiba volt tőlük mindenestre; de — „ha ok már ilyenek“: ki tehet róla?

A bankett. Panasz van azért is, hogy a városház dísztermében tartott banketten nagy volt a zaj és nem hallgattak meg egy szónokot sem. Még a főispánt sem. Pedig ezen a türelmetlenségen nem lehet csudálkozni. Pontban két órára volt hirdelve az ebéd s ebédelni kezdtünk pontosan három órakor. Pedig már egy óra után jöformán mindenki elfoglalta a helyét s mert reggel 7 óra óta senkinek sem volt alkalma falatozni, tehát szorgalmasan fogyasztódott a szózt és paprikázott kenyér s a Teutsch-fele boros flaska nemkülönb. Három óra

az voltakepen sugárzó állapotba jött anyag, mit hihetővé tett az is, hogy a Röntgen-sugarat a mágnese eltéríti az eredeti irányától.

Most Becquerel Henri tanár Párisban megtalálta a fény- és Röntgen-sugarak közt levő kapcsolatot az Uran-sugarakban. Az Uran-elem egyes sóvegyületei ugyanis hevitve oly fele fény sugarakat löveltek, amelyek nagyban megegyeznek a Röntgen-feleivel. Különösen az Urankaliumsulfádsó hevitésekor keletkezett fény áthatol mindazon az anyagokon, melyeken az x-sugár, csakhogy ez a fény sarkítható, vissza is verődik, meg is török és az elektromos szikrát nehezebben szedi ki az elektromos testből, mint a Röntgen-sugár, szóval a fény- és a Röntgen-sugár között áll.

A Prometheus legújabb száma még egy érdekes adatot hoz az Uran-sugarakról. Becquerel tanár 8—9 hónapja erős hevítésnek tett ki Urankaliumsulfát, sót és az még 7—8 hónap múlva is fénylett. A foszforeszkálásnak eme bámulatos fellépése mindenestre közelebb visz bennünket annak az eszmének a megvalósításához, hogy a nappal a fényt, nyáron a meleget összegyűjthetjük valamikor s az ily akkumulátoroktól éjjel világosságot, telen meleget kapunk.

Dr. Fommel müncheni asszisztens meghatározta a Röntgen-sugár hullámainak a hosz-

szaságát. Érdekes magának a meghatározásnak a módja. Vékony fémlemezt vett és azon 0.1 mm. ($\frac{1}{10}$ milliméter) nyílást vágott. Egy Hittorf-fele csőből erős Röntgen-sugár nyálábót bocsátott a lemezre, mely mögött két méter távolban egy érzékeny fényképlemez állt. A lemezen lassankint jelentkezett egy pár vonal, egy órai nyugodt hatás után pedig az egész lemez meg volt vonalozva sűrű, párhuzamos egyenesekkel. Az egyeneseknek egymástól való távolságát megmérte Fommel és a kész táblázatrol leolvasta, hogy a Röntgen-sugár hulláma e szerint 0.006014 milliméter, azaz egy milliméterben körülbelül százezer Röntgen-hullám fér el. Ha egybevetjük a fény hullámaival az x-sugár hullámaival, akkor közepes számmértékben fejezve ki a különbséget, a fényhullám 15-ször nagyobb a Röntgen-fele hullámoknál.

Moissau, a nagy elektrokémikus, a múlt hónapok valamelyikében a párisi akadémiában jelentést tett a gyémánt átalakításáról. A jól ismert Crookes-fele ritkított levegőjű csőbe gyémánt kristályt tett és villamos áramot vezetett át a csővön. Nemsokára azt tapasztalta, hogy a gyémánt kezdi elveszíteni kristályosságát, felülete barna lesz, lassankint pedig teljesen átalakul grafitá. A tüneményt állítása szerint a kis levegő-részecskék ütése okozza, de okozhatják az éter rezgése is. Ez anyiból érdekes, mert

fele már az éhes publikum csemetéi kezdett késével a poharakon s el kell képzelni, micsoda csilingelés támadt 2—300 pohárharangtól egyszerre. Az az eljövendőt pedig, mely a leveses tállal belépő pinczereket fogadta, éppenséggel elképzelhetetlen. Hogy lehetett volna ennek a kiéhezett publikumnak beszélni, meg az augyalok nyelvén is, hogy az türelemmel hallgasson? Kivált mikor az ebéd is olyan szörnyűséges rossz volt. Még Pósa Lajos is csak úgy szavalhatta el szép költeményét a banketten (és nem a szobornál, mint ahogy a lapok tévesen írták), hogy székre állott és onnan próbálta hallhatóvá tenni a hangját.

A Bethlen-kollégium 1896—97. tanévi értesítője.

Kézhez kaptuk városunk hírneves főtanodájának, a Bethlen-kollégiumnak, mult tanévi értesítőjét, mely a lapunkban már méltatott Fogarasy Albert utleírásának közlése után ügyesen csoportosítva számol be a kollégium mult évi életéről. A tulajdonképpeni értesítőt Nagy Lajos rektor-professzornak szépen megírt évzáró beszéde nyitja meg, melyben melegen, szeretettel emlékezik meg két tanár társának, Herepei Károlynak és Nagy F. Károlynak, a jól megérdemelt nyugdíjba vonulásáról. Elismeréssel szól Fóris Miklós és Nagy Sándor tanárjelöltek működéséről, valamint Veress Gábor újonnan megválasztott ének-zene-tanár tanévi oktatásairól. A theol. akadémia megszűntetésével szükségeseknek mutatkozó átmeneti intézkedésekre kiküldött 7 tagú bizottság elismerésre méltó munkát végzett a tanári fizetések rendezésével. Most már elerett az az az, hogy a nagynevű intézet tanárai hivatásuk, képzettségük és munkálkodásuknak megfelelő díjazásban is részesíthessenek. Jövőre nézve tehát az évzáró szerint egy tanárnak kezdő fizetése 1400 ft lesz, mely azonban 2300 frtra emelkedhetik. Ezen új rendszer szerint állapított is meg az

1897. évi költségvetés 126088 ft és 62 kr kiadással. Kiemeli a rektor-professzor évzáró beszéde az újonnan megválasztott tanárok névsorát is, és e szerint jövőre tanárai lesznek még kollégiumunknak: Bodrogi János, Halmágyi Antal, Székely Ödön, dr. Farnos Dezső és Báthori Gyula.

Szól az évzáró jelentés az újonnan épült tornacsarnokról, mely összes berendezésével 17035 ft 27 krba került. A konviktus igénybe vette ebéden: 140, vacsorán 67 tanuló. Ingyen élvezett teljes konviktus egész éven át 16, rövidebb ideig 4; teljes ebédet egész éven át 22, rövidebb ideig 11; másodnap ebédet 95, vacsora kedvezményt 6 tanuló. A kedvezményes tanulókat kiadatok 4786 ft.

Elosztatja e beszéd azon aggodalmat is, mintha az évi tandíj emeltetett volna; a tandíj jövőre is 16 ft marad, emeltetett csak is a beíratási díj, de ez is oly kis mérvben, hogy kiadásképp számba sem jöhet. A Klein Árpád jószágigazgató lemondásával üresedésbe jött jószágigazgatói teendők ideiglenes teljesítéséért köszönetet mond Bartha Zsigmond és Fogarasy Béla tanároknak és üdvözlő az egyhangulag megválasztott új jószágigazgatót: dr. Szaniszló Albert volt gazd. akadémiai tanárt.

Elismeréssel és köszönettel szól br. Radák Ádám 40.000 frtos hagyományáról és Kovrig Tivadar adományáról.

Magának a tanévnek fontosabb mozzanatairól a következőkben számol be:

Az iskolai év szeptember 3-án nyitott meg; beíratkozott a gimnáziumba 358 tanuló; a tanítóképzőbe 52; a gyakorló és elemi iskolába 185. A tanulók összes létszáma volt 602. A mult évihez képest emelkedett a létszám: a gimnáziumban 24-el; a tanítóképzőben 11-el; ellenben 8-czal csökkent a magántanulók létszáma. Év végén volt a gimnáziumban 332; a tanítóképzőben 49 rendes és 7 magántanuló; a gyakorló és elemi iskolában 169. Összes létszám: 557. Az egészségi állapot a lefolyt tanévben ál-

talában nagyon kedvező volt. A tanulók magaviseletéről, szorgalmáról és előmeneteléről a következőkben emlékszik meg az évi jelentés:

„Tanulóink magaviseletéről — sajnos — nem szólhatok az előző évihez hasonló elismeréssel. A felső osztályok növevényei közül ugyanis többen követtek el olyan hibákat és törvényteleneket, amelyek miatt többször kelle törvényszeket ültünk és büntetnünk. A büntetések bizonyára elegendő súlyosak valának; de ha az eltévelyedetteket a jó útra visszatéríteni és az intézeti fegyelmet általában fenntartani akartuk, másképp eljárni nem lehetett; annyival inkább, mert minden hibás tanuló a természet rendje szerint bűnhődött. Az a tanuló, akit a tanári kar kisebb tanulók felügyeletével és gondozásával biz meg, de az ebbeli kötelességeit szembetűnően elhanyagolja s magaviseletével nemcsak nem mutat jó példát kis növendékeinek, hanem ellenkezőleg éppen arról tesz tanubizonyosságot, hogy önmagát sem képes kormányozni és ellenőrizni: az olyan tanuló nem alkalmas kis tanulók gondozására és felügyeletére; és senki sem ítéheti igazságtalannak a törvényszeket, mely az olyan tanítványaitól megfosztja. Aki szobafőnöknek neveztetik ki, hogy lakoszobájában a rendtartási szabályok megtartása felett őrködjék, de magaviseletével keptelennek bizonyul a kitüntető állásra: a természet rendje szerint veszíti el állását. Aki pénzt nem hasznos dolgokra fordítja, hanem tetelket emésztő mulatozásra tiltott helyeken: az szintén természetesen veszíti kedvezményes konviktusát. Aki pedig többszörös intés és büntetés dacára is börtönnek tekinti az internatusi épületet, amelyből hogy szabadulhasson, minden kedvező alkalmat megragad és felhasznál: az olyanok visszaadatik a soványított szabadság, s kizáratik a bennlakásból. Az ilyen büntetések véderedményekben épp annyira sújtják ugyan a szülőket, mint a jelen iskolai évben megszüntetett pénzbüntetések; de azért nemcsak igazságosabbak ezeknél, hanem paeda-

ha az éterrengések okoznak a gyémántnak ezt az átalakulását, akkor az éternek ellentétes rezgéseit utján a grafitból gyémántot fognak előállíthatni. Moissau azt állítja, hogy már nyomon van és a sikerrel egész komolyan kezegetti magát s a világot.

Amióta a kémiának ugynevezett szintetikus (összerakó) módszere ismeretes, az összes szerves vegyületek mesterséges előállítása lehetővé van téve. Különösen érdekes fejlődésnek indult a szintetikus kémiai iparban az illatszerek gyártása, mely nem mondom, hogy csak arra szorítkozik, hogy szénből csinálja a parfümököt (ami kissé drága lenne), hanem a közönséges szagokból állítja elő az illatszereket — kémiai úton.

Különösen érdekes a vanília-illat mesterséges előállítása, amelyből manapság mérhetetlen mennyiség fogy el, úgy, hogy e tekintetben a természet egymagában képtelen lenne fődözni a szükségleteket.

Eleinte az alpesi férfihűség (Nigritella augustifolia) szolgáltatta csupán a vanília-illatot és a vele rokon, ugynevezett orchideák, de jóllehet ezekben sok vanília-illat volt, mégis a sűrités után csak 1 százaléka az illatoknak volt tiszta vanília. Körülbelül husz esztendeje Tiemann és Haarman észrevették, hogy a fenyőfa nedvében van egy anyag, mely magas hőfokon oxidálva, vanília lesz és ezzel megkezdték a vanília mester-

séges előállítását, csak hogy a módszer drága volt. A kertészek és erdészek nem szívesen engedik a fenyőfákat megfurdálni, emellett meg kevés nedv is van aránylag a fában.

Tiemann később rájött arra a gondolatra, hogy a szegfűből szedje ki a vaniliát. Ennek az olcsón tenyészhető növénynek a nedvében elég bőven van egy olaj, az ugynevezett eugenol, mely kalium permanganattal oxidálva vaniliát ad. Az előállítás szerfölött egyszerű és a hozzá szükséges anyagok olcsók. Ugyannyira, hogy ma már minden vanília, ami a kereskedésben kapható, szegfűolajból készül.

Ez volna a vanília régi történelme és most jön az új. A vaniliát ma már fűrészből készítik. Már 20 évvel ezelőtt gondolt erre Tiemann, de úgy látszik, csak ma sikerült a kérdést megoldani. Hogy mi módon, azt egy kissé hosszadalmas volna itt elmondani, s talán nem is szükséges. Elég, ha a tényt konstataljuk azzal a megjegyzéssel, hogy e kellemes illat pár hó múlva hallatlanul olcsó lesz.

A vanilián kívül van még egy jól ismert és elterjedt illatszert, a heliotrop. Ezt az illatszert újabban egy oly olajból állítják elő, amelyet azelőtt elégettek, mint hasznavehetetlen, de gyulekony melléktermékét a kámforgyártásnak. Behatóbb vizsgálatok után

rájöttek, hogy ennek az olajnak 90 százaléka egy saffrol nevű anyag, amiből oxidálással heliotrop lesz. És azóta a heliotrop előállítása ebből a saffrolból történik. Nem tartom érdektelennak megjegyezni, hogy régebben a heliotropot az ugynevezett fekete magyar borsból állították elő, ami meglehetősen borsosá tette a heliotrop arát.

A mammuth tricikli egyike a legnagyobb sport-újdonságoknak, amely azonban megérdemli, hogy mint találmány a technikai tudományok egyik legerdekesebb haladásául ösmertessék el. A kerékpárt egy évtized óta a közlekedési eszközök közé soroljuk, bár még ma is sokan vannak, kik inkább sport-eszköznek tartják, afféle divatnak, melynek igazi komoly haszna nincs, s azért le fogja járni magát. Hogy mennyire igazságtalan ez a felfogás, bebizonyult a mammuth tricikkel tett kísérlet által, melynek eredménye egész Észak-Amerikát forrongásba hozta. Nem kevesebbről van szó tudniillik, mint egy: a vasúttal versenyző új közlekedési eszközről, mely úgy lehet, nemsokára terhet is fog szállítani tudni, és pedig a gyorsvonatok sebességével, de anélkül, hogy költséges sín-utakra lenne szüksége.

A mammuth háromkerék méretei a következők: Az első kerekének magassága, a gummit leszámítva, 1,8 méter, a két hátsó nagy kerek magassága 3,35 méter. A kerék-

gogiailag is czélszerűbbek. A pénzbüntetések ugyanis, mivel a tanuló rendszeresen számba se vette, mit se törődött velök egész éven át, sohasem javítottak, ahelyett inkább rontottak; a fentebbi természetes büntetések ellenben, mivel nyomban éreztetik hatásukat, legalább javítani képesek. Egyébiránt mindazon törvényszegések, melyek felett ez évben bíráskodtunk, csak átmeneti bajok, melyeknek forrása kizárólag az akadémia megszűnésében fedezhető fel. De éppen ezért elmuló természetűek is; s mint ilyenek, meg vagyok győződve, elvesztik járványszerű jellegüket, csak szórványosokká lesznek, sőt teljesen megszűnnek!

Sokkal örvendetesebbeket jelezhetek tanuló ifjuságunk szorgalmáról és előmeneteléről. A gimnáziumi ifjuság általában szép és dicséretes eredményrel véggezte az iskolai évet. A tankerületi főigazgató ez évben is teljes elismeréssel szőlt latogatása alkalmával tett tapasztalatairól. Tornász ifjaink pedig megővták és fenntartották főgimnáziumunk jó hírét-nevét a f. é. június 21-én tartott dévai tornaversenyen is. Intézeti kitüntetésül három oklevelet nyertek: egyet, az első díjt, a katonai gyakorlatokért; egyet a buzogánygyakorlatokért. Egyéni versenyen nyertek: Haragos Adam VIII. g. o. ezüst érmet futásért; Nagy Miklós VI. g. o., Elekes Karoly V. g. o. bronz-éremet rudmászásért; Málnási Karoly VI. g. o. oklevelet magas ugrásért. — A tanítóképzőben dicséretes szorgalmat és előmenetelt mutatott föl az I. II. és III. osztály, csak kielégítő a IV. osztály. — Az általános színvonal a gimnáziumban és tanítóképzőben is azonos az előző évvel.

Az értesítő harmadik részét a tanító-testület nevsorának felelítése kepezi; e szerint a Bethlen-főtanodában a lefolyt tanévben mint rendes tanárok működtek:

a) Rendes tanárok: Elek Karoly, Nagy Lajos, Váro Ferencz, Szilágyi Gyula, Fogarasi Albert, Bartha Zsigmond, Lázár István, Fogarasi Béla, Vincze Dániel.

b) Helyettes tanárok: Bodroghi János.

küllök vastagsága az elsőn 6.3 milliméter, a hátsó két kerekén 12.6 milliméter. A pneumatikus gummi az első kerekén 28 cm. vastag, a hátsó kerekéken 45.6, tehát majdnem felméteres. A gummi fala 30 milliméter szelességű. A gépet 8 ember hajtja és egy kormányozza. Minden emberre jut 136 kg. súly, összesen tehát több, mint egy tonna és még egy métermázsza. Természetesen az óriási massa megmozdításához nem lenne alkalmas óriás pedált is készíteni, ehhez egy egész más szerkezet kell, olyan malomkerékforma, típró pedál. A sport-óriások kísérleteket tettek a géppel Bostontól Broktonig, ami 200 kilométeres ut, elhajtották a gépet és elragadtatással beszélnek az ut kellemeségeiről és nagy hangon írják a sportlapokban a mammoth-tricikli jövőjéről, mely lehetővé teszi az olcsó utazást. Ezzel azonban még nincs befejezve az új, merész kísérlet, mert egy gyáros a mammoth-triciklit ellátta benzin-hajtószervezettel is (közönséges kerékpárra is alkalmaznak már ilyen hajtógépet) s az ilyen mammoth-tricikli igen jelentékeny terhet is tud magával vinni gyorsvontatsebességgel a közönséges országúton. Jelentőségere nézve mindenesetre egyike ez a technika legfontosabb vívmányainak.

Ereki Károly.

nos, Főris Miklós, Hegedüs Zsigmond, Kiss Pál, Nagy Sándor, Zayzon Ferencz.

c) Szaktanítók: Bihar István, Lázár Imre, Veress Gábor, Zayda János.

d) Ideiglenes köztanítók: Nagy Mihály, Papucs Dávid, Pásztóhy Dénes, Tunyogi János.

A belső anyagi viszonyok alakulásairól az értesítő IV. része, az ifjuság tevékenységéről az V. rész, a többi részek pedig a főgimnáziumról, az ifjuság tanodai beleletéről hoznak érdekes, de már inkább csak a szakköröket érdeklő részeket.

A tanuló ifjuság előmeneteléről szólnak a következő adatok:

Az érettségi vizsgálatok június 28. és 29-én tartattak meg. Jelentkezett 17 ifjú; jelesen érett: Lőte Pál.

Jelesek voltak:

Az első osztályban: Nagy Béla, Gyenge György, Kovács György, Mera Mihály, Molnár Ödön, Nagy Lajos, Varga Zsigmond, Vinczi Karoly.

A második osztályban: Bartha Peter, Berde Sándor, Lőte Zoltán, Metes Peter, Miesz Viktor, Szilágyi László.

A harmadik osztályban: Borbély Gyula, Bornemisza Karoly, Dózsa Jenő, Fénichel Ezsau, Müller Adolf.

A negyedik osztályban: Demeter Béla, Pásztóhy József.

Az ötödik osztályban: Elekes Karoly, Nagy Dezső.

A hatodik osztályban: Keresztes Kálmán, Málnási Karoly.

A hetedik osztályban: Benkő Géza, Kozma Gyula, Kristóf György.

A nyolcadik osztályban: Lőte Pál, Sebestyén Kálmán, Simon Gyula.

Színház.

Szombaton „Czelesztin apó“-t, Audran legújabb operettjét láttuk és hallottuk. A darabnak nagy híre volt, de a mint mondani szokták, nagyobb a füstje, mint a lángja. Különb, hogy egy darab minő sikert arat, az nagyban függ az előadástól is, az pedig valami magas színvonalon nem állott, mert a fő szereplők közül csak Solymossy nyújtott igazán élvezhető — Daróczi és Ágotai túrhetően jó alakítást. A vendég művész, habár szerepét nem is színezte ki szép tehetségéhez mérten, mulatságos alak volt az ő tulás nélküli, könnyed és finom komikumával az egy, még csak reménybeli örökség révén magát megbátorító parvenu szerepében, míg Ágotai a parvenu urakodásával mit sem törődő, nyers modoru falusi embert allította elének jó alakításban, melyből azonban sokat levont tulságos és nem egy helyt egészen felesleges kiabálása. Monoriné nem fogja rossz néven venni azon tárgyilagos kijelentésünket, hogy a fiatal leányok személyesítése már túlhaladja szerepkörét; különben igen szép dalait sem tudta kellő érvényre emelni és így azok, az egy „Lariletto“-t kivéve, hatástalanul hangzottak el. Baranyainak csinos tenorhangja volna, de nem tud vele kellően bánni, valamint játéka is kezdetleges. Daróczi Erzsí jó anyaszínésznő, szerepeit tulás nélkül játsza meg, így ez estvén is jó volt az urhatnám „báró“ kevés műveltséggel és jártassággal bíró ne-jének szerepében.

A kisebb szerepeket Völgyi, Baranyainé, Völgyi Ilonka, Timár Béla

igyekeztek, több-kevesebb eredménnyel elfogadhatóvá tenni.

A szép számú közönség különben jól mulatott a bohó helyzetekben bővölködő operetten és a vendégművészt többször és zajosan kitapsolta.

Vasárnap egy jó és összevágó előadást láttunk. Gerő Károly énekes fővárosi életkepe „A próba házasság“ került színre. Solymossy, mint Szikora és Harmath Józsa, mint Kanócz Biri kedvel és kitünően játszottak és Solymossy, ki mint énekes is pompásan megállja helyét, frenetikus tetszésnyilatkozatokat provokált a híres Kossuth couple eleneklésevel.

Harmath Józsa, ez a szép kis bájos leány, végtelenül kedvesen játszott s minden jel arra mutat, hogy idővel nagy dicsőséget fog szerezni kitünő tanítómesterének, Solymossynak, mivel ez estén osztozkodott a bővséges tetszésnyilatkozatokban.

Kitünő alak volt Monori a cselédszerző hálás szerepében, melyet nagy tehetségre valló módon ki is aknázott. Daróczi, Sebes, Völgyi, Baranyai, Baranyainé, Timár emelték az összjátékot.

A hetfői előadás több közönséget érdemelt volna, mert a három jóízű apróság, mely színre került, igen kellemesen töltötte be az estét és az előadás is gördülékeny, jó volt.

A „Banáry leányok“-ban, valamint „Egy valópöradatai“-ban Harmath Józsa és Sebes Dezső nyújtottak igen élvezetes alakításokat; a kisasszony szép tehetségének dús erét csillogtatta és amugy is kellemes megjelenésével szép hatást ért el.

Sebes egészen fiatal kezdő, de olyan izmos tehetség, és azt már most is annyira érvényre tudja emelni, hogy a legszebb jövőt jósolhatjuk neki.

Dalnoki nem tudta magát kellően bele találni az öreg Banári szerepébe. He g e y s s y nek pedig még sokat kell tanulnia, hogy nagyobb szerepeket játszhasson meg.

Legnagyobb hatást keltette a „Szene s legény, szene s leány“ operette, melyben az egyik czimszerepet Solymossi alakította kitünően. Partnere Kolo z s i M a r i s k a volt, ki szintén a vendégművész végzett növendéke. A kisasszony játéka kedves és élvezetes, énekéről azonban nem mondhatjuk ugyanezt, hangja még sok iskolázást igényel. Dalnoki és Sebes segítettek még tanító mesterüknek ezen darabban is.

Kedden Solymossi Elek bucsu fellép-tével és jutalomjátékaul Wildenbruch színműve „A bubos pacsirta“ került színre igen jó előadásban, mi dicséretére válik a szereplőknek, kik majdnem mind Solymossi nevéndékeiből teltek ki. A jó példával természetesen a mester járt elől és kitünő játékaival valódi élvezetet szerzett a kis számú közönségnek.

Harmath Józsa ma is kedvesen játszott, de meg kell szoknia, hogy ha öreges szerepet játszik, a szerint kendőze magát, mert ennek elmulasztása az alakítás rovására esik.

Szerdán, utolsó előadásnak, „A gyimesi vadvirág“ van jelezve és ezzel a rövid campagne véget ér.

A színre került sok jó darab tagadhatatlanul melegebb partfogást érdemelt volna és ennek hiánya egyrészt az uborka-idényben, másfelől abban keresendő, hogy a terem végtelenül légvonatos volt, úgy, hogy a közönség valósággal félve látogatta az előadásokat.

Levelezés.

Maros-Ujvár, 1897. aug. 10-én.

„A Marosujvári Vadásztársaság” folyó hó 9-én tartotta a „Liget” helyiségében részben a felvinczi árvízkarosultak, részben pedig az itteni bányász-zenekar javára rendezett táncvigalmát.

A fényesen sikerült multság helyisége, a „Liget”, egész átalakuláson ment keresztül; vadászaink minden lehetőséget elkövettek, hogy a vendégek kellemesen és jól tölthessék idejüket. A terem egész tölgylombokkal volt díszítve; a falakon Benrad Emil urnak az ez alkalomra festett — s kitűnően sikerült — vadászjeleneteket ábrázoló képei függöttek.

E helyen is meg kell emlékeznünk zenekarunk nagy haladásáról és kitűnő szervezetségéről, mely különösen Rak János új karnagynak tulajdonítható, ki nemcsak mint kitűnő karnagy, hanem mint zeneköltő is bemutatta magát az ez alkalomra írt „Vadászkeringőjével”, melylyel számos tapsot aratott.

Jelenvolt asszonyok: Fritz Pálné, Thomas Józsefné, Domokos Józsefné, Melczér Józsefné, Lissner Jánosné (Sóvár), Kádár Jánosné, Steiger Zsigmondné, Szentgyörgyi Lajosné, (Kolozsvár), Kiss Józsefné (Budapest), Csegezy Gyuláné, dr. Frank-Kiss Jánosné (Kolozsvár), Márczary K.-né, Bójthe Kálmáné, dr. Bikfalvi Károlyné, Sopp Mihályné, Lakatos Samuné (M.-Vásárhely), Dossios Demeterné (O.-Tordos), Gulácsi Józsefné (Ohaba), dr. Nagy Károlyné (Abrudbánya), Veress Sándorné, dr. Molnár Lászlóné (Cs.-Szereda), Lusnek Viktorné, Wermeser Györgyné (Kolozsvár), D. Gyuláné, Reichel Lipótné, ifj. Ecsedi Istvánné, Rák Jánosné, Grün Gézáné stb., stb.

Jelenvolt leányok: Thomas Emmi, Donhoter Sárika, Fritz Marcsa, Molnár Ilonka, Weress Ilonka, Szentgyörgyi Margit, Sebestyén Margit, Mózes Ilonka, Dossios Berta, Moldován Mária, Hillinger nővérek, Kiss Piroška, Benrad Olga, Stibor nővérek, Péterffy Matild, Szentes Matild Nádudvari nővérek, Keresztesy nővérek, Mészáros nővérek.

Felülfizettek: Fritz Pál 2 frt 30 kr., Török Bertalan, özv. Kovács Elekné, Thomas József 2--2 frt, Riba Frigyes, Cicimarra Rikhard, Heniczél S. 1-50—1-50 frt, Schmelczér Vilmos, Fodor György, Kovács Istvánné, Sebestyén Irma, Lefkovic Jenő, dr. Bikfalvi Károly, Muntján Bela, Geley Gyula, Gál István, Szakács József 1—1 frt, Vild Tamás, Thot Ferencz, Virág János, Lener Alajos, N. N., N. N., Gulácsi Józsefné, Borbély János, dr. Nagy Károlyné, Boér János, Dossa Emma, Jancsó Lajos, Roth Gusztáv, Kádár János 50—50 kr., N. N. 20 kr.

Jebuseus.

Vegyes hírek.

— **Kinevezés.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter Kiss Pált, a nagyenyedi Bethlen-főtanoda volt helyettes tanárát, lapunk tehetséges munkatársát, az erzsébetvárosi állami gimnáziumhoz rendes tanárrá nevezte ki.

— **Hymen.** Pánczél Sándor topliczai fiatal gyógyszerész e hó 15-én (vasárnap) vezeti oltár és anyakönyvvezető elé Nagy Erzsike kisasszonyt, özv. Nagy Ignáczné volt városi tisztviselő özvegyének szép leányát, Abrudbányán.

— **Szólók megvizsgálása.** Nagy-Enyed

város szőlőinek vizsgálatát f. hó 6 és 7-én tartotta meg Székelyhídy Viktor vármegyei filloxera-biztos a városi szőlőfelügyelő bizottság tagjaival, és örömmel jelezhetjük, hogy a város szőlőiben a filloxera jelenléte megállapítható nem volt.

— **Multság.** A marosujvári olvasókör kölesönkönyvtára javára 1897 augusztus hó 19-én a „Liget”-ben zártkörű táncmultságot rendez. A multság elén Csegezy Gyula elnök, dr. Bikfalvi Károly és Bójthe Kálmán alelnökök állanak.

— **Gyászhir.** Csizsár József iparos polgártársunk neje Gyarmathi Anna 56 éves korában hosszas szenvedés után e hó 9-én Nagy-Enyeden elhalt.

— **Házi estély.** Érdekes és mindenképpen nagyon szépen sikerült estélyt rendezett a szénateri ifjú lányok és fiúk társasága e hó 7-én (szombaton) este Dezső Miklós szőlészeti és borászati felügyelő vendégszerető házában. Az est érdekességét egy vig szindarab, némajáték, és némaképek előadásával fűszerezte az ifjak társasága, ezek megtörténte után pedig tánc következett, melynek csak a pirkadó hajnal vetett véget. A nagyon szépen és egybevágóan előadott szindarab címe De Gerando Antonia „A tilalmak rendes következménye” volt, melynek alakjait Röder Margit, Dancs Ida, ifj. Dezső Zsigmond, Elekes Viktor és Mecser József kiváló ügyességgel személyesítették. Ezután a némajáték és több élőképzet következett, melyben a szereplők a fentiekben kívül Gabics Elza, Hegyesi Pepi, Dezső Gizzi, Röder Annus és Juliska, Dezső Irma és Uray Ditta, Tóth Samu voltak, szerepeik eljátszását remekül megoldották. A kedélyes és mulatságos estélyen nagyon sokan vettek részt, kiknek jól mulatásához a kedves házi asszony fáradságot nem ismerő tevékenysége mellett a szereplő ifjak játéka és az ezt követő tánc nagyban hozzájárult. A költségek fedezése után a befolyt pénzből 3 frt 70 kr maradt fenn, melyet a jelenlévők a felvinczi vízkárosultak javára ajándékozni határoztak.

— **A „Tordai Daloskör”** negyedszázados fennállásának örömmünepélyét gr. Bethlen Géza főispán, Velits Ödön polgármester díszelnöklete és id. Ábrányi Kornel, dr. Betegh Miklós, id. Betegh Sándor, gr. Bethlen Balázs, gr. Bethlen Balint, dr. Domokos Antal, Gaál Ferencz, br. Jósika Andor, Lung György, Miksa Imre, dr. Papp Sámuel, gr. Teleki László, Thoroczkay Lajos, Thoroczkay Sándor, ifj. gr. Thoroczkay M., br. Zeyk József védnöksége mellett folyó évi aug. hó 14., 15. és 16-án tartja meg. Belépti-díj: A hangversenyre és a táncmultságra személyenként 2 korona, családjegy 3 személyre 4 korona, 5 személyre 6 korona, gyermekjegy 1 korona. Az ünnepek sorrendje: I. nap: augusztus hó 14-én: A dalegyesületek megérkezése és elszállásolása. Este ismerkedési estély a „Magyar-Korona” szállodában. II. nap, augusztus hó 15-én: D. e. 10 órákor háládó istentisztelet. Gyülekezés a régi kaszinó udvarán. D. e. 11¹/₂ órákor: Diszközgyűlés a vármegyeház dísztermében méltóságos gróf Bethlen Géza főispán és Velits Ödön polgármester díszelnöklete alatt, a következő tárgysorozattal: 1. Hymnusz. Éneklik a „Tordai Daloskör” egykori és jelenlegi működő tagjai. 2. Elnöki megnyitó. 3. A „Tordai Daloskör” 25 éves történetének vázlatos ismertetése, irta és felolvassa Salamon Ferencz titkár. 4. Az egyleti elnök záróbeszéde. 5. Szózat. D. u. 2 órákor

társas ebéd. Este 8 órákor nagy, táncszal egybekötött hangverseny, később közzeendő műsor szerint, mely hangversenyen a vendég dalegyetek is közre fognak működni. A hangversenyen az összes dalegyetek által előadandó „Nemzeti Fohász” című férfiénegyest. Gaál Ferencz, a mű szerzője fogja vezetni. III. nap, augusztus 16-án: Kirándulások. Megjegyzés: A társas ebéd, hangverseny és táncmultság a „Szechenyi Liget”-ben fog megtartatni. Akik a társasébeden részt akarnak venni, felkéretnek, hogy ebbeli szándékukat a részvételi jegy árával együtt (2 frt 50 kr.) folyó évi augusztus hó 12-ig Salamon Ferencz egyleti titkár urnál bejelenteni sziveskedjenek.

— **Járhatatlan ut.** A következő sorokat kaptuk: A Munda—Vizakna közt lévő utvonalon, a vizaknai polgármester urnak egy nagy darab földje közelében és a román papok kaszálója mellett, a hol N.-Küküllő vármegyének és Szeben v.-megyének egy tekintélyes része kénytelen sóját hordani, mintegy 10 méter hosszán, az ut mellett forrás keletkezett s ez járhatatlanná tette az egész utat. A most közelebről Vizaknán lefolyt vásár alkalmával is az emberek marhájukkal lelket megrázó kinok között hatoltak át. Ma, amint a sár egy kissé keményedett, semmi szín alatt nem lehet áthatolni. Ezt nemes Vizakna különben igen kitűnő tanácsának tudomására hozva, azt kértem Vizakna igen tisztelt tanácsától, — mint a kinek hatáskörébe tartozik: — szándékozik-e a leirt utat járhatóvá tenni, és mikor? avagy mi szegény utasok az alispán ur ó nagyságától kérjünk előfogatot a Vizakna város utján előhaladásra!? Egy u t a s.

— **Multság.** A nagyszebeni cs. és kir. hadapród-iskola terep felvétel növendékei Tövis e 1897. évi augusztus hó 14-én a „Nép-kerthez” címzett kerti helyiségben nyári táncmultságot rendeznek. Kezdete este 7 órákor.

— **Hirdetmény.** Kereskedelemügyi miniszter ur ó nagyméltósága f. évi július hó 28-án kelt 47691. sz. magas leiratával elrendelni méltóztatott, hogy az Egerés — M.-Nádas állomás közötti vonalrészen földcsuszás okozta forgalmi akadály tartama alatt bizonyos korlátozással átszállítás rendszeresítessék. Ezen magas rendelet folytán nappal közlekedő egyesvonatoknál a személyforgalom gyalog átszállással; az utasok kézi és 25 kgr.-ig terjedő súlylyal feladott podgyásza, valamint a kir. postaszóigálatához tartozó kizárólag levél- és pénzküldeményből álló postai csomagok kézi áthordással közvetítetik. A 25 kgr.-nál nehezebb podgyászküldemények a rongált helyen való kézi áthordástól ki vannak zárva, ily szállítmányok már a feladásnál visszautasítottak, esetleg a kerülő utirányon való elszállításra utaltatnak. A gyalog közlekedésre — pallók fektetése által — jó karba helyezett két kilométer hosszú rongált helyen, fentjelzett átszállás f. évi augusztus hó 8-án reggel Egerésről 4 óra 43 p. induló 526. sz. vegyesvonattal veendő kezdetét. A forgalmi akadály tartama alatt fentebb közölt naptól kezdve további intézkedésig, a gyorsvonatok kizárásával, következő személyszállító vonatoknál történik átszállás: Budapest felől: Csucsáról regg. 2 óra 52 p.-kor induló s Kolozsvárra 6 óra 14 p. kor érkező 526 sz. vegyesvonatnál. Budapestről d. u. 5 óra 45 p.-kor induló s Kolozsvárra regg. 6 óra 59 p.-kor érkező 508. személyvonatnál. Bánffy-Hunyadról d. u. 2 óra 1 p.-kor induló s Kolozsvárra d. u. 5

óra 22 p.-kor érk. 562. sz. személyszállító tehervonatnál. Budapest felé: Kolozsvárról regg. 7 órakor induló s Budapestre este 6 óra 20 p.-kor érkező 505. sz. személyvonatnál. Kolozsvárról d. u. 2 óra 23 p.-kor induló s Csucsára d. u. 5 óra 48 p.-kor érkező 525. sz. vegyesvonatnál. Kolozsvárról d. u. 5 óra 40 p.-kor induló s Budapestre regg. 7 óra 10 p.-kor érkező 507. sz. személyvonatnál. Ezen intézkedés mellett a Kolozsvárról általános menetrendi hirdetményben közzétett fent elősorolt vonatok némelyike menetrendjében némi változtatás történt, nevezetesen a Kolozsvárról este 6 óra 13 p.-kor indult 507. számú személyvonat indulása ideiglenesen alábbi menetrend szerint d. u. 5 óra 40 p.-ben állapított meg s alábbi menetrendben közlekedik Egeresig s onnan az általános menetrend-hirdetmény III. részében közzétett menetrendben tovább Budapestig; az Egeresről d. u. 3 óra 42 p.-kor indult 562. sz. személyszállító tehervonat, ideiglenesen, d. u. 3 óra 25 p.-kor indul Egeresről. A megváltozott menetrend adatai következők: Kolozsvár — Egeres: Kolozsvár indul 5 óra 40 p. Szucság 74. sz. órház f. m. h. indul 5 óra 53 p. M.-Nádas indul 6 óra 1 p. M.-Sárd 72. órh. f. m. h. indul 6 óra 6 p. M.-Gorbó m. h. indul 6 óra 18 p. 1303. szelvény érk. 6 óra 23 p. 1286. szelvény indul 6 óra 58 p. Egeres érk. 7 óra 8 p. Az indulási és érkezési idők közép-európai idők szerint vannak megállapítva. Kolozsvár, 1897 augusztus hóban. A z ü z l e t v e z e t ő s é g.

— **Hazakerült Korvin-kodex.** A magyar nemzeti muzeum Korvin-kodexei egy-egy ismét megszorodtak. Mátyás király világhírű könyvtárának egyik becses kéziratát, Szent Czirillnek az eretnekekről írt munkáját ugyanis a muzeum igazgatósága szere útján megszerezte a szerajevói bosnyák muzeumtól. Az érdekes kodexért kárpótlásul a bosnyák muzeumnak átengedte az igazgatóság Tvartko királynak egy oklevelét, mely Bosznia középkori történetére rendkívül nagy fontossággal bír. A Korvin-kodex az egykori budai királyi könyvtár egyszerűbb kiállítású kéziratái közé tartozik és főérdekessége abban áll, hogy az eredeti Mátyás király címerével ellátott Korvin-kötésben maradt meg napjainkig. Mint eredeti kötésű Korvin-kodex az ezredéves orsz. kiállítás történelmi fősoportjában is ki volt állítva. Érdekes tudni, hogy a kéziratot csak néhány év előtt fedezték fel egy raguzai szerzetes-rend könyvtárában. Onnan került vétel útján a szerajevói muzeum tulajdonába, mely most örömmel engedte át a kiváló fontosságú bosnyák oklevelekért a magyar nemzeti muzeumnak. Mátyás király hajdani híres könyvtárából 1867 óta ez a tizenhetedik kodex, mely idegenből visszakérülve ismét a magyar nemzet kincsévé vált. Vele a magyar nemzeti muzeum Korvin-kodexének száma tizenegyre emelkedett.

— **Andrée galambjai.** A mult hetekben az egész világon szenzációt keltett az a hír, hogy Norvégiában több galambot fogtak el, melyekről azt hitték, hogy Andréetől eredtek. Az „Északi sark“ jelzésről az egyik galamb szárnyán sokan azt a következtetést vonták le, hogy Andrée már átrepült az északi sarkon, miglen kitént, hogy a kérdéses galambok csak egy német galambászati társaság kísérleti galambjai voltak. Andrée igazi galambjai, mint Stenbock svéd gróf közli, szárnyuk fölött az A. B. betűkkel, az Afton Bladet lap kezdőbetűivel, a

szárnyuk alatt pedig az 1—30 számok egyikevel és az Andrée szövegei vannak lebélyegezve. Minden Andrée-galamb, ha megérkezik, farkára erősített tokban egy közönséges írással irt és egy stenografált levelet hozott volna magával. Az Andrée által elvitt 30 galamb külön kosárban volt elhelyezve és ha ki is bírják a légi utazással járó folytonos himbálódzást, nagyon kérdéses, hogy visszakerkezik-e valaha csak egy is élve e galambok közül. Azok a tapasztalatok, melyeket a mult évben Andréenek Tromsöböl a Spitzbergákra tett útja közben fölbocsátott galambokkal tettek, erre nem sok reményt nyújtanak. Akkor több ízben bocsátottak föl galambokat, de egy sem tért vissza Európába. Valamennyi Andrée által 1896-ban fölbocsátott galamb elveszett.

— **A szociálizmus és a nemzeti szövetség.** A nemzeti szövetség egyik vezető tagja Löcherer miniszteri tanácsos egy százötven pontozatból álló tervezetet dolgozott ki a magyarországi szociális viszonyok javítására. A munkát, mely különös súlyt fektet az agrár-szociálmusra, Perczel Dezső belügyminiszterhez fogják felterjeszteni. A tervezet most van sajtó alatt s néhány nap múlva szétküldik a szakköröknek s az érdeklődő nagy közönségnek is hozzáférhetővé teszi oiy formán, hogy mindenki ingyen fogja megkapni.

— **Ballerinából nagykövetné.** Kevesen tudják, írja a Figaro, hogy Kufstein Maria Magdolna grófné szül. Greillenstein Hugenkrain báróné, a berni osztrák-magyar követ neje, ki a napokban hunyt el 52 éves korában, egykor a berlini királyi opera balletjének volt a tagja. 1868-ban Kufstein követségi titkár volt Berlinben. Megismerkedett Krüger kisasszonnyal, aki akkoriban ballerina volt. Nőül akarta venni, de a család ezt nem engedte meg. Kufsteint beteggétette szenvedélye és a szülők végre is kénytelenek voltak beleegyezni a házasságba, amelyet 1870. jul. 18-án kötöttek meg Párisban.

— **Szociáldemokraczia és zenekritika.** Hogy a szociáldemokraczia nagyon veszedelmesen érintkezik a legsötétebb reakcióval, azt a berlini szocialisták akárhányszor megmutatják. Egy ízben már állást foglaltak a Vorwärts című pártlap irdalmi irányzata ellen, amelyet nagyon modernnek találtak, most a zenekritikát akarnak az egyedül üdvözítő pártsablonba szoritani. A mi nap tiltakozó gyűlést tartottak ebben az ügyben és Kunert képviselő „méltatlannak“ mondotta a modort, amelyben a párt főközlönyének zenekritikusa Wagnerről szól. Kimutatni igyekezett, hogy a kritikus nem áll földadata magaslatán, mert nem veszi figyelembe, hogy „a pletariatus büszkén rekiamálhatja magának Wagner Richardot, mint forradalmárt.“ A gyűlés elfogadott egy határozati javaslatot, amelyben ezt az álláspontot tudatják a Vorwärts szerkesztőségével. Annyi bizonyos, hogy furcsa hatást gyakorol amikor Lajos király kegyenczét, a császárpinduló komponistáját, a szociáldemokraták pártvivőinek reklamálják. De hát mégis meg kellene gondolniok, hogy nem a politikai meggyőződéstől függ, vajjon valaki jó vagy rossz zenét irt-e?

— **A cigányok ellen.** Chamberlain angol gyarmatügyi miniszter a védvamos rendszer egyik előharcosa, most mégis magára haragította honfitársait. A zene terén nem alkalmazta védvamos politikáját és egy házi ünnepélyen a „kek cigányok“ játszottak. A

magyar fiuk e diadala feldühítette az „Orchestral association“ vezetőségét és ez hevesen tiltakozik az ellen, hogy a királynő jubiláris ünnepélyein magyar zenekart töltek meg. Az angol zenészek súlyos sérelmeket szenvedtek. Az Association kifejezi sajnálkozását és föl hívja a parlamentet, hogy alkosson törvényt a hazai zene védelmére. — Persze, azt nem veszik figyelembe a tiltakozók, hogy az angol zenészek produkcióinak elszűnésére különös erő és kitartás szükséges.

Közgazdaság.

A világ termése. A világ termése a becslések szerint egyike a leggyengébbeknek. Legkevesebb a termés a fő buzatermő országokban, vagyis Oroszországban, Franciaországban, Magyarországon és a Balkán-államokban. Az európai államok közül egyedül Németország az, melynek eredményei a rendes közép-termetet megközelítik. Az amerikai Egyesült-Államok aratása is oly rossz, hogy ideí buzakivitele legfeljebb Anglia szükségletét fogja fedezhetni. Így hát egy cseppet sem kell csodálkozni, hogy a gabonaárak ilyen rendkívüli emelkedést mutatnak. — Ausztriában a terméskilátások semmit sem javultak. A gabonanemtek sok helyen megdőltek és a rozsda is sok kárt tett bennük. — Németország minden részében kielégítő közép-termetet várnak, csak némely porosz vidéken okozott kárt a rozsda. — Olaszország termése alig közepes. — Franciaországban az eredmény gyöngye közepes. — Svájcban a takarmány, ami ott a legfőbb, jó bőven van. — Oroszország délkeleti és déli részeiben határozottan rossz a termés. — Romániában minőségileg javult a gabona, de mennyiségileg nagy a hiány a tavalyi eredményével szemben. — Bulgáriában felannyi sem termett, mint a mult évben; az elemi csapások mindent tönkretettek. — Szerbiában az eredmény kielégítő. — Amerikában a keleti államok közepes-erő eredményt adnak, a készletek azonban fogytán vannak.

Tavalyi gabonaárak. A mult évben szintén volt egy kis őszi hausse, mely azonban összehasonlítható sem volt az ideivel. Ha a mai árakat mégis némileg össze akarjuk vetni a tavaszi árfejlődéssel, érdekes a következő kis gabonaár-csoportosítást a folyamatban levő árfejlődéssel párhuzamba állítani. A tavalyi gabona-árak ugyanis heti átlagokban (a közép-minőséget számítva) métermázsák és forintok szerint a következők voltak:

		buza	rozs	takarm.
Augusztus	1—8.	6.66	5.31 ¹ / ₂	38.5
„	9—15.	6.86 ¹ / ₄	5.44 ¹ / ₂	4.07 ¹ / ₂
„	16—22.	6.81	5.79	3.85
„	23—29.	7.09 ¹ / ₂	6.06 ¹ / ₂	4.07 ¹ / ₂
Aug. 30—szept. 5.	5.	7.18	6.18 ¹ / ₄	4.35
Szeptember	6—12.	7.06 ³ / ₄	6.11 ¹ / ₄	4.30
„	13—19.	7.24 ¹ / ₂	6.18 ¹ / ₂	4.25
„	20—26.	7.24	6.12 ¹ / ₂	4.30
Szept. 27—okt. 3.	3.	7.31	6.20	4.25
Október	4—10.	7.37 ³ / ₄	6.23 ¹ / ₄	4.25
„	11—17.	7.61	6.38	4.15
„	18—24.	8.01	6.79 ¹ / ₂	4.15
„	25—31.	7.92 ¹ / ₂	6.67 ¹ / ₂	4.15
November	1—7.	7.95 ³ / ₄	6.67 ¹ / ₂	4.15
„	8—14.	8.10	6.68	4.27 ¹ / ₂
„	15—21.	8.34	6.82 ¹ / ₂	4.27 ¹ / ₂
„	22—28.	8.36 ¹ / ₂	6.75	4.27 ¹ / ₁
Nov. 29—decz. 5.	5.	8.32 ¹ / ₂	6.70	4.17 ¹ / ₂

December 6—12.	8.29 ¹ / ₂	6.68	4.17 ¹ / ₂
" 13—19.	8.33 ¹ / ₂	6.65	4.17 ¹ / ₂
" 20—26.	8.37 ¹ / ₂	6.65	4.17 ¹ / ₂
December 27—1897. január 2.	8.61	6.65	4.17 ¹ / ₂
	maláta zab	tengeri	repeze.
Auguszt. 1—8.	6.00.	6.09	3.54
" 9—15.	—	5.45	3.52 ¹ / ₂
" 16—22.	6.00	5.71 ¹ / ₂	3.72
" 23—29.	6.20	5.82 ¹ / ₂	3.80
Augusztus 30—szeptember 3.	6.40	5.71	3.80
Szept. 6—12.	6.40	5.52 ¹ / ₂	3.80
" 13—19.	6.40	5.60	3.80
" 20—26.	6.50	5.71	3.80
Szeptember 27—október 3.	6.00	5.72 ¹ / ₂	3.80
Október 4—10.	6.00	5.72 ¹ / ₂	3.80
" 11—17.	6.50	5.72 ¹ / ₂	3.90
" 18—24.	5.90	5.72 ¹ / ₂	4.22 ¹ / ₂
" 25—31.	5.90	5.72 ¹ / ₂	4.22 ¹ / ₂
November 1—7.	5.90	6.22 ¹ / ₂	4.22 ¹ / ₂
" 8—14.	5.90	5.82 ¹ / ₂	4.22 ¹ / ₂
" 15—21.	5.90	5.62 ¹ / ₂	4.22 ¹ / ₂
" 22—28.	5.90	5.87 ¹ / ₂	4.22 ¹ / ₂
November 29—december 5.	6.90	5.95	4.22 ¹ / ₂
Decz. 5—12.	6.50	5.95	4.16 ¹ / ₂
" 13—19.	6.50	5.95	3.64
" 20—26.	6.50	5.95	3.45
December 27—1897. január 2.	6.50.	5.95	3.40

Piaczi árak.

Nagy-Ényed, 1897. aug. 8.

Buza legjobb	1	véka	1-35
" közepszerű	"	"	1-20
Kétszeres legjobb	"	véka	1-
" közepszerű	"	"	-95
Rozs legjobb	1	"	-90
" közepszerű	"	"	-85
Zab legjobb	"	"	-70
" közepszerű	"	"	-65
Kukorleza (tengeri)	"	"	-80
Burgonya idei termés	"	"	-80
Széna legjobb	egy szekér	"	4-10
Szalma legjobb	"	"	2-50
Bikkfa 1 köbm. keresztirányú nélkül, 1 m. hosszu	"	"	3-50
Cserfa 1 "	1	"	2-50
Tölgyfa 1 "	1	"	3-50
Faszén kemény	egy hektoliter	"	1-80
Marhahús	1 kilogramm	"	-40
Sertéshús	"	"	-48
Szalonna	"	"	-72
Diszózsír	"	"	-80
Vöröshagyma	"	"	-
Fokhagyma	"	"	-

Csarnok.

A győzelem.

— Irta: Sallak Róza. —
(Folytatás.)

A másik szobán keresztül menve, a grófné hálószobájából Bori, a komorna, jött elő, s jelent az urnak, mikor lett rosszul a grófné; a doktor figyelt, majd az ágyhoz menve, az elszunnyadt beteg ütérét megfogva, a legnagyobb mérvű felindultságnak tulajdonítva a grófné baját. Ifjú asszonyoknál nem ritkaság, jön elő eset, hogy hirtelen, minden előzmény nélkül elájulnak, lázuk lesz; igaz, itt kissé súlyosabb az eset, nagyobb foku a láz a rendesen; itt nem elég a borogatás, majd ír valami porokat, el ne mulasszák rendesen óránként beadni.

Béla az ágy lábánál állt, neje szeme be volt zárva, de pár pillanatnyi alvás után nyughatatlanokodni kezdett a beteg, ajkai erhetetlen szavakat mormogtak, hol halkabban, hol hangosabban, s fejét ide-oda forgatá, hánykolódott ágyában.

Az orvos visszatért az ágyhoz. Arcza komoly lett, hogy megdobbant az ágy lábánál álló erős férfi szíve, amint az orvos kifelelé menve, észrevétlenül intett a fejével.

— Talán csak nem valami komoly baj? — kérde az előszobába érve.

Az orvos arcza nem mondott semmi megnyugtatót.

— Ügyelni kell, magára nem szabad elhagyni, a hagymáz jelei mutatkoznak, már is deliriumban beszél; aztán nekem pontosan be kell számolni mindennel.

— De hát hogyan lehet? hogy történhetett? — mondta Béla majdnem akadozva.

— Jaj, kérem, azt soha sem lehet tudni, valamikor meghülhetett a grófné. Nem következtetés, hogy most: ezelőtt hónapokkal lehetett, a baj megvan, nagymérvű idegességben szenved; gyenge szervezete, de mind a mellett nem kell megijedni, csak pontosan utasításaimhoz kell magukat tartaniok. Minden órában egy por, állandóan jég a fején, s magára ne legyen soha; lehet, hogy magához ter, s akkor gyorsabb lefolyású lesz a baj. Egyre figyelmeztetem: nem szabad kétségbe esni, éjjelenként nagyon fog szenvedni, nagyobb foku deliriumai lesznek.

Az orvost kikísérte Béla, s saját lakosztálya felé ment; ruhát kellett cserélnie s visszamenni a beteg mellé, hogy az orvos utasítása be legyen tartva.

Azalatt Blanka és Edith, kik Lélia elalvásakor a szomszéd terembe húzódtak, a komorna által megtudva az orvos látogatását s a gróf hazajöttét, igaz részvétüket siettek ennek nyilvánítani. Edith keze remegett, amint Dobay felé nyujta bucsura, nem mert felnézni rá. Félt, hogy ez kitalálná szeméből olvasni, mennyire kétségbe van esve a miatt, hogy Lélia ily súlyos betegségbe esett, miután magának tulajdonítja, esztelen szavai fogták meg a férfit, mert kelle-e nagyobb boldogtalanság, mint ha szeretett neje meghal?

Vigasztalódna-e a férfi? . . . Dobay Béla soha . . .

Ilyen gondolatok bántották a visszatérő férfit is; alig akart ételhez nyulni. Nem tudta megmagyarázni magának Lélia rögtöni rosszulletét. Bori pedig egy szóval sem árult volna el semmit abból, amit tud. Az első éj nagyon is megviselte a nőt, mit e kastélyban töltött, de arról kivül csak a komorna tudott még; ha csak sejtí is a férj, meg nem bocsáthatná ezt magának soha.

A vacsoránál hosszasan beszélgettek Arthurról, hogyan kellene tenni. Végre abban állapodtak meg, hogy míg a párbaj lefoly, Arthur itt marad. Ápolónőre nincs szükség a komorna, Lélia hűséges régi cselédje, megfelel ennek teljesen. Aztán a két következő éjen Béla örködik, felváltva a komornát. Sürgönynyel értesítsék Lélia anyját, hogy jöhessen azonnal leánya ápolására; ha netalán a végzet belejátszana a Béla párbajánál, ne maradjon egész idegenek között a nő.

Oh, milyen csend lett egyszerre a kastélyban! A szolgák suttogva jártak, nesztelenül téve be az ajtókat, nehogy valami zaj hallassék fel a grófné szobájába. A kertész legény a park utait alig merte tisztogatni, nehogy a szerszámok pengése fölverje a csendet. Rika félt a folyosón suttogni Jánessal, nehogy meghalljon valamit abból a grófné; s aki legjobban aggódott, magától értetődik: Béla volt. Órákig elült mozdulatlanul, lesve a beteg lélegzetét; már most is egy órája, hogy kiküldte Borit pihenni; eleget szabódott ez, de a gróf azt mondta neki, ha kimertül, más ápolónőről kell gondoskodni; s azért engedett.

A szobában félhomály derengett, az ágyra nem volt szabad egy fény sugarának sem esni.

Zavarná a beteget. Mégis jól lehetett ennek kipirult arcát látni; szép, hosszukás fehér keze a takarón felül pihent, a fehér csipke gyorsan emelkedett mellén. Béla megigazította a jéggel telt tömlőt a fején, a vékony, átlátszó kéz odakapott, ott fájt nagyon. Béla gyöngéden lefogta kezét, s akkor a nő jajgatni kezdett:

— Menj, hagyj el, távozz! Béla kivette óráját, tíz perc hiányzott a tizenegyből. Azonnal be kell adni a gyógyszert. A kis asztalka felé indult, de neje szavai megállíták.

— Lenkey! . . . Béla felkapta a gyógyszert; töltött egy kanálba, s fölemelve egy kissé Lélia fejét, forró ajkai közé töltötte tartalmát. A beteg nem csendesedett, beszélt folyton egy-egy szót; egy egész mondatot meg lehetett érteni:

— Ne öld meg! — sikoltá, hogy az ágy előtt ülő megrettenve állt fel. Eszébe jutott, hogy ezt az orvos előre megmondta.

— Párbajt fognak vivni . . . meunek . . . ne hagyják! . . . — Jaj, vége van! — Sirni kezdett; forró arcán hullott a könny. A férj letörülte gyöngéden; nem adta volna sokért, ha megtudja, kit sirat: őt-e? vagy a másikat? . . .

Aztán beszélt egyebet is, az erdei utját mesélte; a szörny légi utját, de ezt, úgy hitte Béla, csak képzelete szüli. Aztán hívta az anyját; kinyujtotta a kezét utána, a férfi megfogta a kis kezét, reáhajította a fejét, s így voltak egy pár percig. A beteg azt hitte, anyja; pánaszolt neki halkán; itt-ott megcsuklott a hangja, ha arról beszélt, hogy Béla mást szeret.

Éjfél elmúlt, s a beteg kezdett csendesedni, már csak egy-egy szó hangzott el ajkáról; mi mindent beszélt össze, lehetetlen leírni. Annyit megtudott Béla, hogy Lélia tud a párbajról. Lenkey maga beszélte el ezt neki, azt is megértette, hogy semmi szín alatt sem szeretheti; láz-álmában soha sem hívta szeretettel, gyöngédséggel sohasem szólt hozzá, sőt jellemtelenné nyilvánította. Hogy ezt valóban mondta-e, arról persze nem tudott semmit, de már ezt is jól esett hallania; szereti-e őt a nő? Ha hinni lehetne, mily fájdalomtól rezgett hangja, amint vélt anyjának beszélt a férj hidegségéről. Oh valóban, Béla is úgy érezte, hogy beteg. A vastag szőnyegen le s fel sétálva, nem tudta megmagyarázni Lélia magaviseletét semmiképpen sem; hisz ez teljesen ellenkezett most elárult szavaival.

— Vajjon, ha felébred, vissza fog-e emlékezni? Nem; de ha ő eszébe juttatná, ha elmondaná, hogy mellette virrasztva hallott szavakat, amelyeknek újra hallásáért szívesen adna éveket életéből.

S ha nem látna többé? . . . soha . . . ha holnap örökre válna? . . .

(Folytatása következik.)

Szerkesztőség:

Dr. MAGYARI KÁROLY. TÖRÖK BERTALAN.

Kiadó:

Nagyenyedi Könyvnyomda és Papíráru-gár részvénytársaság.

Nyomatott a Nagyenyedi Könyvnyomda és Papíráru-gár részvénytársaság könyvnyomdájában.

Nyílt tér.

(E rovatban közlötökét nem vállal felelősséget a szerk.)

Dossios Demeter urnak e lap mult számában közzétett válaszára csupán annyit kívánok megjegyezni, hogy mi sem könnyebb

s alkalmasabb a tehetetlen harag kitörésének elfojtására, mint egy fulmináns nyilttéri cikket „iratni.” Akinek 5 napi gondolkodási idő kellett ahhoz, hogy 4 sort írjon meg, s az is minden volt, csak nem válasz az én felhívásomra, annak saját érdekében csupán azt ajánlhatom, hogy jó eleve gondolkozzék azon, miként fog majd állítástai, oly különös módon nyilvánult „műveltsége” s könnyelműen papírra vetett kifejezései miatt kérdőre vonatván, illetékes helyen védekezni.

Simonyi Dezső.

Henneberg-selyem csak akkor valódi, ha közvetlen gyárból rendelik — fekete, fehér és színes 45 krajezártól 14 frt 65 krig méterenkint — sima, osikos, koezkázott mintázott damasztot stb. (mintegy 240 különböző minőség és 2000 mintázatban) stb., a megrendelt árukat **postabér és vámmentesen a házhoz szállítva és mintákat postafordultával küldenek: HENNEBERG G.** (es. és kir. udvari szállító) **selyemgyáral Zürichben.** — Svájcba ezimzett levelekre 10 kros és levelezőlapokra 5 kros bélyeg ragasztandó. Magyar nyelven írt megrendelések pontosan elintéztetnek. (1)

576—1897. szám.

Árverési hirdetés.

Alólírt kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102 §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a nagyenyedi kir. járásbírósg 4239 397. számú végzése által Tóth Kornél végrehajtató javára diódi Jakos Zeyk Gábor ellen 306 frt 39 kr tőke, ennek 1896. év aug. hó 4-ik napjától számítandó 5% kamatai és egyéb törvényes járuléka követelés erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróság toglalt és 550 frtra becsült 4 drb ökrökből álló ingóságok nyilvános árverés utján eladatnak.

Mely árverésnek az 5663—1897. sz. kiküldést rendelő végzés folytán a helyszínen, vagyis Diódon az előljáróság házában leendő eszközésére 1897. évi augusztus

hó 27-ik napjának d. e. 10 órája határidőül kitézetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen, az 1881. évi LX. t.-cz. 107. §-a értelmében, a legtöbbet ígérőnek becsáron alól is eladatni fognak. Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t.-cz. 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz kiízetendő.

Kelt Nagy-Enyeden, 1897. évi augusztus hó 6-ik napján.

Gajzágó Simon,
kir. bír. végrehajtó.

1190 1—1

737 tkvi számhoz.

Árverési hirdetményi kivonat.

A balázsfalvi kir. jbróság mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a balázsfalvi Pátria takarékpénztár végrehajtatonak Tensan Axente végrehajtást szenved ellen 110 frt s jár. iránti végrehajtásos ügyében az o-eszesztve 336. sz. tjkvben A + 1. r. 118 101 hr. sz. alatti ingatlanra 14 frt, az oláhesesztve 436. sz. tjkvben A + 1. r. 48 2 hr. sz. alattira 160 frt, a 2. r. 229 2 hr. sz. alattira 86 frt, a 4. r. 574/2 hr. sz. alattira 9 frt, a 6. r. 847 2 hr. sz. alattira 48 frt, a 7. r. 1027 hr. sz. alattira 42 frt, a 8. r. 1169 1, 1170 2 hr. sz. a. 37 frt, a 9. r. 1645 3 hr. sz. a. 8 frt, a 10. r. 1119 2 21 hr. sz. a. 8 frt megállapított kikiáltási árban a végrehajtási árverést elrendelte, s hogy a lenyebb megjelölt ingatlanok az 1897. évi szeptember hó 15-én d. e. 10 órákor Oláh-Csesztve községhezánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul is el fognak adatni.

Árverezni szándékozók kötelesek az ingatlanok kikiáltási árának 10%-át készpénzben, vagy az 1881. XL. t.-cz. 42. §-ban jelzett árfolyammal számított óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

A kir. jbróság telekkönyvi kiadóhivatala.
Balázsfalván, 1897. évi július hó 1-én.

Silbermann Mór,
tkvi kiadó.

1193 1—1

Sz. 671—897. tkvi.

Árverési hirdetményi kivonat.

A balázsfalvi kir. járásbírósg mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a nagyenyedi Albina takarékpénztár végrehajtatonak Gineza Krucsan végrehajtást szenved ellen 53 frt 40 kr s jár. iránti végrehajtásos ügyében a száspataki 101 sz tjkvben A + 1. r.

213 7 hr. sz. 1 frt, a 2. rend 323. 324 hr. sz. 10 frt, a 3. r. 361 hr. sz. 12 frt, a 4. r. 464 hr. sz. 7 frt, az 5. r. 500 1 hr. sz. 169 frt, a 6. r. 616 1 hr. sz. 6 frt, a 7. r. 628 hr. sz. 16 frt, a 8. r. 637 1 hr. sz. 8 frt, a 9. r. 650 hr. sz. 12 frt, a 10. r. 691 hr. sz. 10 frt, a 11. r. 848, 850 2 hr. sz. 50 frt, a 12. r. 924 hr. sz. 5 frt, a 13. r. 1024 hr. sz. 20 frt, a 14. r. 1080 hr. sz. 32 frt, a 15. r. 1132 hr. sz. 28 frt, a 18. r. 1568, 1572 hr. sz. 72 frt, a 19. r. 1616 hr. sz. 10 frt, a 20. r. 1931 hr. sz. 7 frt, a 21. r. 2048 hr. sz. 3 frt és a 22. rend 2125 hr. sz. ingatlanára 20 frt megállapított kikiáltási árban a végrehajtási árverést elrendelte s hogy a fennebb megjelölt ingatlanok 1897. évi szeptember hó 9-én d. e. 10 órákor Száspatak községhezánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul is el fognak adatni.

Árverezni szándékozók kötelesek az ingatlanok kikiáltási árának 10%-át készpénzben vagy az 1881. évi LX. t.-cz. 42. §-ban jelzett árfolyammal számított óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

A kir. járásbírósg telekkönyvi kiadóhivatala.
Balázsfalván, 1897. július hó 6-án.

Silbermann Mór,
tkvi kiadó.

1192 1—1

Haszonbér.

Bartha Lajos nagylaki és maros-káptalani

tagosított birtoka

haszonbérbe adandó.

Értekezhetni a tulajdonossal Nagy-Lakon, u. p. Maros-Ujvár, vagy dr. Jeney Elek ügyvéd urral Nagy-Enyeden.

1180 3—3

Iroda: Fűtér 38. szám.

Telefón-sz. am: 5. és 6.

NAGYENYEDI

KÖNYVNYOMDA és PAPIRÁRUGYÁR

RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Rendkívül gazdag és modern felszerelésénél fogva képes minden hasonló vállalattal versenyezni úgy a munkák olcsó árai, mint azok izléses kiállítása tekintetében.

Írása: Csekély haszon mellett nagy forgalom.

A „Közérdek” egyike a környék legelterjedtebb lapjainak s mint ilyen, **hirdetések közlésére kiválóan alkalmas.**

Együttal úgy városunk, mint a vidék t. kereskedőinek és iparosainak becses figyelmébe ajánljuk a cégünk kiadásában megjelenő

LÖCSEI-féle NAPTÁRT,

melynek hirdetései — tekintettel arra, hogy ez egyike a legrégebb és legolvasottabb naptáraknak — mindig biztos eredménnyel járnak. A hirdetésekre vonatkozó megrendeléseket az 1898-iki évfolyamra kérjük **aug. 25-ig** cégünk üzleti irodájába beküldeni.